

УДК 349.6

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2025.26.48>

Ріпенко А.І.

д.ю.н., старший дослідник,

*Провідний науковий співробітник відділу проблем аграрного та земельного, екологічного та космічного права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України*

## УРБАНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДБУДОВИ ТА ВСТУПУ ДО ЄС

Урбанізація, у найбільш спрощеному вигляді, – це процес підвищення ролі міст у розвитку суспільства. Цьому явищу притаманно багато вимірів та аспектів, серед яких можливо виділити геопросторовий, соціальний, демографічний, містобудівний, економічний [1, с. 51], політичний, управлінський, юридичний та інші. Урбанізаційні процеси також впливають на права людини [2], адже «розростання» міст напряду впливає на гарантовані правом можливості як мешканців самих міст, так і тих, що проживають в межах прилеглих територій [3, с. 40].

Маючи ознаки загальносвітової тенденції, урбанізація принципово різниться у розвинених країнах, зокрема європейських, та країнах, що розвиваються. Зростання кількості міського населення у таких країнах, як Бангладеш чи Індонезія переважно не призводить до зміни якості життя міського населення, яке сформувалось із сільського населення, у кращий бік: тут не має елементарних для міста сервісів та житла [4]. Загалом, останніми роками темпи урбанізації як в ЄС, так і в Україні уповільнились, на відміну від багатьох країн, що розвиваються, де воли лише нарощуються. Кілька десятиліть тому найбільші світові міські агломерації були розташовані в найрозвиненіших регіонах, але сьогоднішні великі міста зосереджені і на так званому глобальному Півдні. Незважаючи на уповільнення темпів, рівень урбанізації в країнах ЄС є все ж високим. В окре-

мих країнах-членах він сягає 90–95 відсотків (Бельгія, Нідерланди, територія «блакитного банану» як прояву урбанізації окремих зон ЄС поза кордонами держав-членів). Дві третини населення ЄС наразі мешкають в межах урбанізованих територій, споживаючи, при цьому, близько 80% енергії та генеруючи до 85% валового продукту. Слід відзначити, що вітчизняна система розселення та рівень урбанізації найбільш наближені до європейських країн. За рівнем урбанізації Україна знаходиться у групі таких країн, як Австрія, Швейцарія, Польща [5].

Процес розширення міських територій тісно пов'язаний зі зростанням міського населення, концентрації мешканців у великих містах та переростанням останніх в агломерації та потужні урбанізовані райони. Тож, одним із проявів урбанізації є все більший розвиток техногенного середовища, взаємозв'язок якого з географічним середовищем проявляється у різноманітних формах і досить часто призводить до порушення природної рівноваги між природою та суспільством, виникнення незворотних процесів у природі, що в кінцевому результаті позначається на людині [6, с. 17]. Це свідчить про необхідність комплексного програмування, прогнозування та планування використання територій для містобудівних потреб, яке має бути екологічно та економічно збалансованим.

Проблемні питання глобальної урбанізації привертають все більшу увагу на міжнарод-

ному рівні. Цілі сталого розвитку [7], прийняті ООН у 2015 році та фактично дослівно відтворені на національному рівні у відповідному Указі Президента України [8], мають безпосереднє відношення до правового регулювання використання та охорони земель для потреб містобудування та благоустрою, питань урбанізації загалом. Так, Ціль 11 передбачає створення міст інклюзивними, стійкими та сталими, зокрема шляхом забезпечення до 2030 року загального доступу до достатнього, безпечного і недорогого житла й основних послуг. Має бути забезпечено можливість користуватися безпечними, недорогими, доступними та екологічно стійкими транспортними системами на основі підвищення безпеки дорожнього руху та розширення використання громадського транспорту. Особливу увагу має бути приділено потребам тих, хто перебуває в уразливому становищі, жінок, дітей, людей з інвалідністю і літніх людей.

Стратегії подолання наслідків урбанізації, а також забезпечення розвитку та гарантування безпеки урбанізованих територій опрацьовані, сформульовані та узгоджені в межах глобальної міжнародної співпраці в форматі конференцій Хабітат. Так, передумовою організації конференції Хабітат I (Ванкувер, Канада, 1976 рік) постала стурбованість надзвичайно складним становищем населених пунктів, особливо в країнах, що розвиваються, що було обумовлено соціальним, економічними та екологічними характеристиками погіршення життя суспільства. Так, економічний характер зниження якості життя мав причиною несправедливе економічне зростання, тобто існуванні проблем бідності, доступу до їжі, житла, гігієни, води, освіти, медичних та соціальних послуг, чистого повітря та безпечного навколишнього середовища в цілому. За результатами Конференції Хабітат I було підписано Ванкуверську декларацію з населених пунктів, узгоджено та затверджено відповідний План дій [9, с. 120], який, у свою чергу, містить рекомендації щодо національних дій

за такими напрямками: політика та стратегії поселення; планування поселення; житло, інфраструктура та послуги; земельні ресурси; участь громадськості; інституції та управління.

У 1996 році відбулась друга конференція у Стамбулі (Хабітат-II), на якій було схвалено Стамбульську декларацію з населених пунктів [10]. На конференції було розглянуто дві глобальні теми: «достатнє житло для всіх» та «сталий розвиток населених пунктів у світі, що урбанізується» із акцентом на будівництво ресурсозберігаючого житла. Особливу увагу на конференції було привернуто до проблем пропорційного розвитку міських та сільських регіонів, загрози перенаселення міст.

Як зафіксовано за результатами проведення конференції Хабітат-III (Кіто, Еквадор, 2016 рік) у Новій програмі розвитку міст [11] загрози урбанізації обумовили потребу забезпечення стійкості міст до змін клімату, їхньої інклюзивності, підвищення ролі місцевих громад у прийнятті рішень. *Міське планування та управління мають бути змінені на основі принципу процвітання для всіх, на довгострокових і комплексних засадах задля досягнення позитивних результатів урбанізації, збереження пріоритету інтересів людини, сталого міського розвитку, створення комплексних систем міст.* У документі також наголошується на необхідності підтримання взаємодії і взаємозв'язку між міськими й сільськими районами шляхом посилення сталих транспортних систем і мобільності, а також за допомогою технологій і комунікаційних мереж та інфраструктури, із застосуванням інструментів планування на основі комплексного міського та територіального підходу, з метою максимального використання потенціалу цих секторів для підвищення продуктивності; соціальної, економічної та територіальної згуртованості; а також безпеки та екологічної стійкості. Це повинно включати в себе взаємозв'язок між містами і їхніми околицями, приміськими і сільськими районами, а також, у разі доцільності, зв'язку між сушею

і морем у ширшому сенсі. При цьому має бути збережено та піддаватись розвитку екологічну і соціальну функцію земель, включаючи прибережні райони, що забезпечують міста і населені пункти, і сприяти впровадженню стійких моделей споживання і виробництва таким чином, щоб не перевищувати здатність екосистеми до відновлення. Зростання міст у такий шлях поєднується з належною щільністю і компактністю для запобігання та стримування їхньому розростанню, а також запобігаючи непотрібним змінам у землекористуванні та втраті продуктивних земель і вразливих і важливих екосистем.

В цілому, незважаючи на певну загальність формулювань документів, схвалених в форматі конференцій Хабітат, ці документи важко переоцінити в контексті визначення основних векторів управління урбанізаційними процесами, у тому числі для країн ЄС та України. Так, з урахуванням висновків згаданих міждержавних конференцій ЄС запроваджує, систематично переглядає та удосконалює власні політики, зокрема у галузі територіального розвитку.

*Територіальний порядок денний для ЄС (Territorial Agenda) [12],* вперше схвалений у 2007 році, переглянутий у 2011 та 2020 роках, – політична рамка ЄС, спрямована на досягнення *територіальної згуртованості*. **Територіальна згуртованість (territorial cohesion)** відповідно до ст. 174 Договору про функціонування ЄС (TFEU) [13] передбачає, що для посилення економічного, соціального та територіального зближення (згуртованості) Союз має зменшити нерівності між рівнями розвитку різних регіонів та скоротити відставання найменш розвинених регіонів та островів. Особливу увагу при цьому слід приділяти сільським місцевостям, а також територіям, що зазнали впливу індустріальних трансформацій та регіонів, що страждають від природних або демографічних проблем. Стаття 175 та інші Договору передбачають інструменти підтримки та фінансування цієї політики, а також створення та визначення засад функ-

ціонування відповідних фондів. Детальні положення щодо таких фондів встановлено у Регламентах (Regulations), основним з яких та таким, якому не можуть суперечити інші спеціальні регламенти, є Регламент Європарламенту та Ради ЄС від 24 червня 2021 року № 2021/1060 [14].

Територіальний порядок денний 2020 та оновлений Територіальний порядок денний 2030 передбачили важливі кроки для розвитку партнерства між урбанізованими та сільськими територіями ЄС. Названі документи ґрунтуються на виділенні в межах відповідних територій функціональних зон.

**Функціональні зони (functional areas), функціональні регіони (functional regions)** – це зони (території) або регіони, що функціонують як єдина система з політичної та/або соціальної та/або економічної точки зору. Фактично така зона чи регіон охоплює території декількох адміністративно-територіальних одиниць, що взаємодіють та є пов'язаними/об'єднаними економічною, транспортною, комунікаційною діяльністю. Ідеологія поділу на функціональні зони (регіони) передбачає зближення місцевого та регіонального розвитку та усунення нерівності. Мова йде про запровадження інтегрованого багаторівневого підходу із залучення органів влади та управління (державних, самоврядних) різних рівней, а також з різних секторів політики та соціальних груп на довгостроковій основі. Інтегрований територіальний розвиток міських, приміських, сільських та сільсько-міських територій має застосовувати механізми передачі повноважень до функціональних зон. Політика зближення урбанізованих та сільських територій та сільсько-міського партнерства фінансується через фонди, положення про які мають визначати функціональні (сільсько-міські) зони як просторові категорії для інтегрованого територіального розвитку (окрім власне сільських територій та міських територій). При цьому, партнерство між урбанізованими та сільськими територіями в ЄС не розглядається як єдиний майбутній

інструмент для регіонального розвитку, здатний замінити собою політики міського та сільського розвитку. Навпаки, таке партнерство в ЄС – це додаткова до згаданих політик активність [15].

При запровадженні згаданої політики сільські райони та території мають розвиватись з урахуванням їхніх унікальних характеристик, особливо це стосується нещільно заселених територій та нерозвинених периферійних сільських зон. В таких зонах та зонах зниження рівня населення важливо віднаходити довготривалі рішення для збереження економічної активності, створення робочих місць, належних умов життя тощо, зберігаючи природний, аграрний чи інший потенціал. Сільсько-міське партнерство є всебічно розвиненим у «старих» державах-членах ЄС але фактично не є повсюдно запровадженим підходом серед інших країн-членів ЄС.

Згаданий вище Територіальний порядок денний для ЄС 2030 ґрунтується на та узгоджується із *Європейською політикою згуртованості* – головною інвестиційною політикою ЄС, що передбачає фінансування біля 400 мільярдів євро на період 2021–2027 та *Спільною сільськогосподарською політикою* із фінансуванням близько 100 мільярдів євро на той самий період (в частині розвитку та підтримки сільських регіонів та сільсько-міського партнерства). При цьому, власне ЄС виконує функцію наднаціонального фасилітатора по відношенню до держав-членів у питаннях сільсько-міського партнерства.

Необхідність підтримання взаємодії і взаємозв'язку між міськими й сільськими районами в процесі урбанізації реалізується на практиці шляхом:

- посилення сталих транспортних систем і мобільності;
- за допомогою активного використання технологій і комунікаційних мереж та створення необхідної інфраструктури;
- із застосуванням інструментів планування, з метою максимального використання потенціалу цих секторів для підвищення про-

дуктивності, соціальної, економічної та територіальної згуртованості, а також безпеки та екологічної стійкості. Саме такий підхід дозволяє врахувати взаємозв'язок між містами і їхніми околицями, приміськими і сільськими районами, зблизити (згуртувати) їх, усунути відповідні бар'єри.

Окрім політичних документів, що визначають засади та напрямки територіального (просторового) розвитку, в ЄС діють директиви та регламенти, що тією чи іншою мірою регламентують окремі аспекти, пов'язані із урбанізаційними процесами, будівництвом та його наслідками (довкілля, енергоефективність будівель, визначення вимог до будівельної продукції тощо).

В Україні основи партнерства та взаємодії між органами влади та управління різних рівнів з питань територіального розвитку частково відображені у Законі «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», який передбачає *принцип цілісності* у розробці державних прогнозів а також програм економічного і соціального розвитку на усіх рівнях, що забезпечує розроблення взаємоузгоджених прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць на коротко- та середньостроковий періоди і на більш тривалий період. Логічно, що в межах розробки, затвердження та виконання таких документів органи влади та управління (виконавчої влади, місцевого самоврядування) різних рівнів мають взаємодіяти. Проте Закон залишається декларативним у багатьох своїх положеннях, адже відсутні чіткі вимоги щодо, наприклад, зв'язку прогнозів та програм із іншою документацією (документами територіального (просторового) планування, про що буде сказано далі), а також негативних наслідків у випадку порушення таких приписів. Про його низьку пріоритетність свідчить і те, що останні та єдині зміни до Закону вносились у 2012 році. За цих обставин прогнози та про-

грами нерідко мають вигляд суто формальних документів статистично-описового характеру.

Відповідно до Закону «Про державні цільові програми» (ст. 4) заходи, завдання та показники державних цільових програм, спрямованих на розвиток окремих адміністративно-територіальних одиниць, включаються до програм економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст на відповідний рік.

Найбільш практично орієнтованим та сучасним на теперішній час вбачається Закон «Про засади державної регіональної політики» [16], що ґрунтується у тому числі на положеннях Закону «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики». Так, статтею 4 останнього до основних засад внутрішньої політики у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів визначено зокрема: розширення повноважень місцевих рад шляхом децентралізації функцій органів державної влади, гармонізація загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів; реформування міжбюджетних відносин на користь місцевого самоврядування, створення умов для розвитку економічної самостійності регіонів; удосконалення системи адміністративно-територіального устрою на принципах економічної самодостатності та доступності адміністративних (управлінських) і соціальних послуг споживачам цих послуг; зміцнення матеріальної бази органів місцевого самоврядування та підвищення рівня їх ресурсного забезпечення; посилення відповідальності представників органів місцевого самоврядування, сільських, селищних, міських голів перед територіальними громадами, що їх обрали; розроблення та впровадження проектів міжрегіональних економічних зв'язків і транскордонного співробітництва, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи їх динамічного розвитку; зміцнення економічної інтеграції регіонів з використанням переваг територіального поділу і кооперації праці; створення ефективних механізмів забезпе-

чення активної участі територіальних громад та органів місцевого самоврядування у формуванні та реалізації державної регіональної політики; досягнення високої функціональної спроможності кадрового потенціалу регіонів, передусім шляхом створення системи і технологій залучення інвестицій для підготовки високопрофесійних управлінських кадрів.

На жаль, не всі процитовані положення знайшли подальший розвиток в актах законодавства, а тим більше в інституційній та фінансовій забезпеченості. Багато прогресивних положень у цьому контексті містить саме Закон «Про засади державної регіональної політики», який передбачає координацію діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з формування та реалізації державної регіональної політики шляхом узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування; узгодження діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України та регіональних стратегій розвитку, що визначається Планом заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України, планами заходів з реалізації регіональних стратегій розвитку, а також *планом відновлення та розвитку регіонів*. Регіональні стратегії розробляються відповідно до постанови Уряду від 4 серпня 2023 року № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» [17], що визначає процедурні аспекти розробки, узгодження та затвердження цих важливих документів.

**Висновки.** Процеси урбанізації та їхні іманентні загрози й виклики привертають увагу на найвищому рівні – рівні міждержавної взаємодії та співробітництва в форматі ООН та інших міжнародних організацій. На

рівні ЄС дана проблематика є детально опрацьованою у відповідних політиках Союзу, що передбачають потужні заходи усунення негативних наслідків урбанізації, впровадження кращих практик управління даними процесами із відповідним розподілом фінансування на досягнення згуртованості, усунення диспропорцій між регіонами, населеними пунктами, міськими та сільськими територіями. Вступ України до ЄС, до якого наша країна поступово наближається, виконуючи умови Угоди про асоціацію та, на даний час, завершивши процес скринінгу законодавства на відповідність праву ЄС (за 6 кластерами, які охоплюють 33 переговорних кластери, останнім з яких був кластер «Ресурси, сільське господарство та політика згуртованості» (Resources, Agriculture & Cohesion). Початок переговорів про вступ і наступне членство

України у ЄС надало б нашій країні доступ до фондів ЄС, що найсуттєвішим чином вплинуло б на темпи повоєнної та післявоєнної відбудови та подальшого розвитку. З урахуванням тенденцій до поглиблення диспропорцій у розвитку регіонів, фактичною окупацією частини територій, загальним зниженням рівня населення та їхнього сукупного доходу, справедливий розподіл, допомога, координація та контроль з боку розвинених інституцій ЄС насправді виявились би *game changer* у подальшому розвитку України. Окрім сприйняття кращого досвіду країн ЄС, які, однак, не мали досвіду функціонування та відбудови в умовах повномасштабної військової агресії, необхідно також врахувати досвід, відбудови України після Другої світової війни, зокрема у містобудівній сфері.

#### Анотація

У статті розглянуто основні рівні регулювання урбанізаційних процесів (міждержавний, рівень ЄС, рівень окремих держав) та зроблено висновки стосовно перспектив урбанізації в Україні з урахуванням необхідності повоєнної та післявоєнної відбудови, а також сьогоденного стану прогресу у процесі вступу до ЄС. При цьому, повноправне членство України у ЄС розглядається як надважливий крок для забезпечення відновлення та запровадження в Україні кращих практик та політик ЄС щодо територіальної та іншої згуртованості, зменшення диспропорцій у розвитку регіонів, сільської місцевості та урбанізованих територій, що є найгострішою загрозою для майбутнього сталого розвитку України з урахуванням триваючої повномасштабної агресії РФ та її соціально-економічних, демографічних та інших наслідків. Наразі в Україні завершено процес скринінгу законодавства на відповідність праву ЄС, водночас, законодавчі акти у галузі програмування та прогнозування, планування і забудови територій, землекористування та благоустрою не повною мірою враховують підходи та політики ЄС щодо розвитку урбанізованих та сільських територій, територіальної згуртованості та ін. Діючий Закон «Про засади державної регіональної політики» та прийняті на його підставі правові акти є найбільш розглядаються як найбільш прогресивні у цьому сенсі проте як такі, що потребують розвитку в інших нормативно-правових актах. Членство України у ЄС, що надало б нашій країні доступ до фондів ЄС, визначається як таке, що матиме найсуттєвішим чином вплив на темпи відбудови, з урахуванням сталих тенденцій до поглиблення диспропорцій у розвитку регіонів нашої країни (умовних заходу та сходу), фактичною окупацією значної частини урбанізованих територій, агломерацій, загальними негативними соціально-економічними тенденціями. Окрім сприйняття кращого досвіду країн ЄС, які, однак, не мали досвіду функціонування та відбудови в умовах повномасштабної військової агресії, необхідно також врахувати досвід, відбудови України після Другої світової війни, зокрема у містобудівній сфері.

**Ключові слова:** урбанізація, урбанізовані території, функціональні зони, територіальна згуртованість.

## Ripenko A.I. Urbanization processes in Ukraine in the context of legal security of reconstruction and accession to the EU

### Summary

The article examines the main levels of regulation of urbanization processes (interstate, EU level, and states lever) and draws conclusions regarding the prospects of urbanization in Ukraine, taking into account the necessity of wartime and post-war reconstruction, as well as the current stage of progress in the EU accession process. Full membership of Ukraine in the European Union is viewed as a crucial step toward ensuring recovery and the implementation of best EU practices and policies in Ukraine concerning territorial and other forms of cohesion, the reduction of disparities in the development of regions (western-eastern), rural areas, and urbanized territories – issues that pose the most acute threat to the future sustainable development of Ukraine, given the ongoing full-scale aggression by the Russian Federation and its socio-economic, demographic, and other consequences.

At present, Ukraine has completed the screening of its legislation for compliance with the EU law. However, legislative acts in the field of spatial planning and development, land use, and urban amenities do not yet fully reflect EU approaches and policies concerning the development of urbanized and rural areas, territorial cohesion, and related matters. The current Law “On the Principles of State Regional Policy” and the legal acts adopted on its basis are regarded as the most progressive in this respect but still require further development within other normative and legal frameworks. Ukraine’s EU membership, which would provide access to the EU funds, is considered to have the most significant potential impact on the pace of reconstruction, given the persistent trends of increasing regional disparities within the country (between the conditional «West» and «East»), the actual occupation of a substantial portion of urbanized territories and agglomerations, and general negative socio-economic trends. In addition to adopting the best practices of the EU member states – which, however, have no experience of functioning and rebuilding under conditions of full-scale military aggression – it is also necessary to take into account Ukraine’s own experience of reconstruction after the Second World War, particularly in the field of urban development.

Key words: urbanization, urbanized areas, functional zones, territorial cohesion.

### Список використаних джерел:

1. Гончар О.М. Сутність урбанізації як глобального економічного процесу. Економіка і суспільство. 2016. № 2. С. 49–53.
2. Урбанізація і права людини. Веб-сайт. URL: <https://www.ohchr.org/ru/land/urbanization-and-human-rights>.
3. Н.В. Бочарова. Права людини в умовах урбанізації. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія право*. 2023. № 1 (6). С. 38–47. <https://law.duan.edu.ua/images/PDF/2023/1/5.pdf>.
4. АГЛОМЕРАЦІЇ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД, ТЕНДЕНЦІЇ, ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА. Веб-сайт. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/AGLOMERATSIYI-Final.pdf>.
5. Агломерації. Аналітична записка. Частина перша. Веб-сайт. URL: <https://www.csi.org.ua/publications/aglomeratsiyi-analitychna-zapyska/>.
6. Пастушенко П. П. Методологічні та методичні основи економіко-екологічного та правового регулювання міського природокористування: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.08.01. Київ, 2003. 21 с.
7. Що таке цілі сталого розвитку? Веб-сайт. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>.

8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#n5>.
9. Сергієнко Лариса. Міжнародно-правовий механізм розвитку урбанізованих територій : причини, еволюція, наслідки (початок). Суспільство та безпека. 2023. № 1. С. 116–128.
10. Стамбульська декларація з населених пунктів. Веб-сайт. URL: [https://www.un.org/ru/documents/decl\\_conv/declarations/habdecl.shtml](https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/habdecl.shtml). Нова програма розвитку міст. URL: <https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Ukrainian.pdf>.
11. Нова програма розвитку міст. URL: <https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Ukrainian.pdf>.
12. Territorial agenda. A future for all places. URL: <https://territorialagenda.eu/>.
13. The Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union : Consolidated Version. URL : [https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu\\_2012/oj/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj/eng).
14. Regulation (EU) 2021/1060 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund Plus, the Cohesion Fund, the Just Transition Fund and the European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund and financial rules for those and for the Asylum, Migration and Integration Fund, the Internal Security Fund and the Instrument for Financial Support for Border Management and Visa Policy. URL : [https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj/eng#ntr33-L\\_2021231EN.01015901-E0033](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj/eng#ntr33-L_2021231EN.01015901-E0033).
15. Urban-rural linkages. Веб-сайт. URL : [https://ec.europa.eu/regional\\_policy/policy/what/territorial-cohesion/urban-rural-linkages\\_en](https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/territorial-cohesion/urban-rural-linkages_en).
16. Про засади регіональної політики : Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>.
17. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів : постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 року № 816. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-п#n11>.

Дата надходження статті: 10.08.2025

Дата прийняття статті: 18.08.2025

Опубліковано: 29.09.2025